

ПРАВО

НАУКОВИЙ ВІСНИК УЖГОРОДСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ISSN 2307-3322

Спецвипуск 2013

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія

ПРАВО

Спецвипуск

Том 3

Частина 1

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з юридичних дисциплін.

Постанова Президії ВАКУ України № 205/5 від 08 червня 2005 року.

Проведено перереєстрацію видання. Постанова Президії ВАКУ України № 105/3 від 08 липня 2009 року.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:	Бисага Ю.М. – д.ю.н., професор
Заст. гол. редактора:	Гарагонич О.В. – к.ю.н., доцент
Вчений секретар:	Белов Д.М. – д.ю.н., доцент
Члени редколегії:	Бобровник С.В. – к.ю.н., професор
	Булеца С.Б. – к.ю.н., доцент
	Воронова Л.К. – д.ю.н., професор, академік Академії правових наук України
	Гомонай В.В. – к.ю.н., доцент
	Греца Я.В. – к.ю.н., доцент
	Грошевий Ю.М. – д.ю.н., професор, академік Академії правових наук України
	Дзера О.В. – д.ю.н., професор, член-кореспондент Академії правових наук України
	Козюбра М.І. – д.ю.н., професор, член-кореспондент Академії правових наук України
	Колодій А.М. – д.ю.н., професор
	Кубічек П. – к.ю.н., професор, Університет імені Я.А. Коменського, м. Братислава (Словацька Республіка)
	Лазур Я.В. – д.ю.н., професор
	Лемак В.В. – д.ю.н., професор, член-кореспондент Академії правових наук України
	Марек К. – к.ю.н., професор, Університет імені Т.Г. Масарика, м. Брно (Чеська Республіка)
	Марцеляк О.В. – д.ю.н., професор
	Митровка Я.В. – к.ю.н., доцент
	Палінчак М.М. – к.і.н., доцент
	Патакійова М. – професор, доктор права, к.ю.н., проректор Університету імені Я.А. Коменського, м. Братислава (Словацька Республіка)
	Петришин О.В. – д.ю.н., професор, академік Академії правових наук України
	Праневічене Б. – к.ю.н., професор, Університет імені Міколаса Ромеріса, м. Вільнюс (Литовська Республіка)
	Рогач О.Я. – д.ю.н., професор
	Семерак О.С. – к.ю.н., професор
	Сідак М.В. – д.ю.н., професор
	Скрипнюк О.В. – д.ю.н., професор
	Фазікош В.Г. – к.ю.н., професор
	Чечерський В.І. – к.ю.н., доцент
	Ярема В.І. – д.е.н., професор

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет», протокол № 4 від 5 грудня 2013 року.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія ВК № 7992,
видане Державним комітетом телебачення і радіомовлення 09.10.2003 р.

РОЗДІЛ 4

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО.....79

Бакал В.П. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМЕНИМ ОДЯГОМ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ.....	79
Бриль К.І. КОМПЕТЕНЦІЯ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ.....	85
Денисенко А.П. ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИН З ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	85
Дрозд О.Ю. ДО ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ ВИДІВ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИН, ЩО ВИНИКАЮТЬ ПІД ЧАС ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ.....	86
Кумилко А.С. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС РЕФІНАНСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ.....	92
Литвин І.І. СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ.....	98
Литвиненко В.І. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ.....	100
Негодченко В.О. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ.....	100
Пчелін В.Б. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ СТОРОНАМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА.....	100
Сливка О.О. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ПРАВ І СВОБОД ОСІБ, ЯКІ РЕАЛІЗУЮТЬСЯ В МИТНОМУ КОНТРОЛІ.....	102
Трофімцов В.А. СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ У СИСТЕМІ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ.....	104
Шаганенко П.І. ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ.....	106

РОЗДІЛ 5

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС.....122

Гринюк В.О. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ФУНКЦІЇ ОБВИНУВАЧЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	122
Коровайко О.І. ЕТАПИ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ СУДОЧИНСТВА.....	125
Сімонович Д.В. ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ФОРМИ.....	125

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ СТОРОНАМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА

THE NATURE AND FEATURES OF THE IMPLEMENTATION OF ADMINISTRATIVE PROCEDURAL POWERS OF LITIGANTS OF ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS

Пчелін В.Б.,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного права та процесу
Харківського національного університету внутрішніх справ*

У статті розглянуто існуючі в юридичній науці підходи щодо визначення сутності поняття «повноваження». Визначено сутність повноважень сторін в адміністративному судочинстві України. З'ясовано, що поняття «повноваження» включає в себе такі складові, як юридичні права й обов'язки. На основі проведеного аналізу положень чинного національного законодавства встановлено, що повноваження сторін в адміністративному судочинстві можуть бути загальними та спеціальними. Наведено перелік характерних загальних і спеціальних повноважень сторін, а також окремих повноважень зазначених категорій, які використовуються позивачем або відповідачем.

Ключові слова: адміністративні суди, адміністративне судочинство, сторони, позивач, відповідач, повноваження сторін.

В статье рассмотрены существующие в юридической науке подходы к определению сущности понятия «полномочия». Определена сущность полномочий сторон в административном судопроизводстве Украины. Выяснено, что понятие «полномочия» включает в себя такие составляющие, как юридические права и обязанности. На основе проведенного анализа положений действующего национального законодательства установлено, что полномочия сторон в административном судопроизводстве могут быть общими и специальными. Приведен перечень характерных общих и специальных полномочий сторон, а также отдельных полномочий указанных категорий, которые используются истцом или ответчиком.

Ключевые слова: административные суды, административное судопроизводство, стороны, истец, ответчик, полномочия сторон.

The article deals with the existing *in juris* prudence approaches to defining the essence of the concept of "authority". The essence of the powers of the parties to the administrative proceedings in Ukraine is defined. It was found that the concept of "authority" includes such components as the legal rights and obligations. Based on the analysis of the provisions of applicable national law the author determines that the powers of the parties to the administrative proceedings may be general or specific. The author formulated the list of typical general, special powers of the parties, and some powers of these categories, which are used by the plaintiff or defendant.

Key words: administrative courts, administrative proceedings, parties, plaintiff, defendant, powers of the parties.

Постановка проблеми. Здійснення діяльності в рамках реалізації адміністративного судочинства неможливе без участі таких основних суб'єктів правовідносин, як сторони. Сторони в адміністративному судочинстві, порівняно з іншими його учасниками, наділяються більшим обсягом адміністративних процесуальних повноважень, реалізація яких і характеризує їх як провідних суб'єктів таких правовідносин. Як зауважують у науково-правових колах, без відповідного обсягу повноважень сторони не в змозі реалізувати свій процесуальний правовий статус, досягти власної процесуальної мети [3, с. 142]. Визначення сутності й особливостей реалізації вищенаведеної категорії повноважень сторонами в адміністративному судочинстві є важливою теоретико-методологічною складовою дослідження адміністративних процесуальних правовідносин, що виникають, розвиваються, видозмінюються та припиняються в рамках здійснення такого судочинства.

Стан опрацювання. Визначення адміністративно-правового статусу сторін в адміністративному судочинстві й такої його складової, як повноваження сторін, було предметом наукових пошуків у пра-

цях таких відомих науковців, як: В.Б. Авер'янов, С.С. Алексєєв, О.Ф. Андрійко, М.Р. Аркелян, О.М. Бандурка, В.М. Бевзенко, Ю.П. Битяк, І.В. Бойко, М.А. Бояринцева, В.М. Гаращук, І.П. Голосніченко, В.М. Горшеньов, Є.В. Додін, Р.А. Калюжний, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, О.В. Кузьменко, Є.А. Лукашова, Д.В. Лученко, А.В. Малько, М.А. Матузов, Р.С. Мельник, О.В. Негодченко, О.М. Пасенюк, Ю.С. Педько, О.П. Рябченко, М.М. Тищенко, Є.О. Харитонов, О.І. Харитонова, В.М. Шаповал. Не дивлячись на значний вклад вищенаведених учених у питання визначення особливостей адміністративно-правового статусу сторін в адміністративному судочинстві, особливості реалізації сторонами їхніх повноважень на сьогодні досліджені недостатньо, що обумовлює актуальність обраної тематики. Окрім цього, врахування останніх змін чинного національного законодавства також обумовлює актуальність цього дослідження.

Метою статті є визначення сутності й особливостей реалізації адміністративних процесуальних повноважень сторонами в адміністративному судочинстві.

Виклад основного матеріалу. Як зауважує авторський колектив шеститомної юридичної енциклопедії, повноваження є сукупністю прав та обов'язків державних органів і громадських організацій, а також посадових та інших осіб, закріплених за ними у встановленому законодавством порядку для здійснення покладених на них функцій [8, с. 590]. Отже, структурними елементами повноважень будь-якого суб'єкта відповідних правовідносин є його права й обов'язки. При цьому, як зауважує авторський колектив навчального посібника «Адміністративний процес України», права й обов'язки є своєрідною системою стримувань і противаг, яка, по-перше, гарантує суб'єктам процесуальних правовідносин можливість вільно здійснювати певний вид поведінки, по-друге, приписує цим суб'єктам чітке дотримання визначених правил поведінки [3, с. 142]. А тому ми погоджуємося з позицією О.Ф. Скакун, яку вона відстоює в підручнику «Теорія держави і права (Енциклопедичний курс)». На думку дослідниці, юридичні повноваження не можуть бути представлені як одні лише права або тільки обов'язки. З одного боку, при здійсненні повноважень особою центр ваги в співвідношенні прав та обов'язків може припадати на обов'язки, оскільки за їх невиконання настає притягнення до юридичної відповідальності. З іншого боку, уповноважені особи мають вимагати відповідної поведінки від інших осіб у межах визначених правовідносин. Тому юридичні повноваження постають як певні правообов'язки – покладені обов'язки виконуються через користування наділеними правами. При цьому при формулюванні повноважень законодавець в одних випадках може перенести центр ваги лише на права, а в інших – лише на обов'язки [6, с. 530]. Однак взаємозв'язок «права – обов'язки» є незмінним, оскільки здійснення суб'єктивних прав завжди забезпечується дотриманням юридичних обов'язків [3, с. 142].

Законодавче закріплення прав й обов'язків осіб, які беруть участь в адміністративному судочинстві, в тому числі сторін, зазначено в ст. 49 Кодексу адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року (далі – КАС України). Так, відповідно до приписів вищенаведеної норми, особи, які беруть участь у справі, мають рівні процесуальні права й обов'язки. Особи, які беруть участь у справі, зобов'язані добросовісно користуватися належними їм процесуальними правами та неухильно виконувати процесуальні обов'язки. Серед прав осіб, які беруть участь у справі, законодавець називає такі:

- знати про дату, час і місце судового розгляду справи, про всі судові рішення, які ухвалюються у справі та стосуються їхніх інтересів;
- знайомитися з матеріалами справи;
- заявляти клопотання і відводи;
- давати усні та письмові пояснення, доводи та заперечення;
- подавати докази, брати участь у дослідженні доказів;
- висловлювати свою думку з питань, які виникають під час розгляду справи, задавати питання

іншим особам, які беруть участь у справі, свідкам, експертам, спеціалістам, перекладачам;

- подавати заперечення проти клопотань, доводів і міркувань інших осіб;
- знайомитися з технічним записом, журналом судового засідання, протоколом про вчинення окремої процесуальної дії і подавати письмові зауваження до них;
- робити з матеріалів справи виписки, знімати копії з матеріалів справи, одержувати копії судових рішень;
- оскаржувати судові рішення у частині, що стосується їхніх інтересів;
- користуватися іншими процесуальними правами, наданими їм КАС України [2].

Із приводу вищенаведеного законодавчого положення зауважимо, що в ньому фактично йдеться лише тільки про права осіб, які беруть участь у справі, тобто переліку їх обов'язків у ст. 49 КАС України не міститься, що, на нашу думку, не відповідає її назві. Окрім цього, слід зазначити, що наведений вище перелік прав є загальним, оскільки такими правами, окрім сторін, можуть користуватися й інші особи, які беруть участь у справі (треті особи, представники).

Єдиного переліку обов'язків осіб, які беруть участь у справі, в тому числі й сторін, у положеннях КАС України не існує. Разом з тим, завдяки комплексному аналізу ст. 40, ст. 134, ч. 3 ст. 139 КАС України [2], серед вищенаведених обов'язків можна назвати такі:

- сторони зобов'язані під час провадження в справі повідомляти суд про зміну місця проживання (перебування, знаходження), роботи, служби;
- сторони, які не можуть з поважних причин прибути до суду, зобов'язані завчасно повідомити про це суд;
- сторони, присутні в залі судового засідання, зобов'язані беззаперечно виконувати розпорядження головуєчого, додержуватися в судовому засіданні встановленого порядку й утримуватися від будь-яких дій, що свідчать про явну зневагу до суду або встановлених в суді правил;
- сторони зобов'язані звертатися до судді «Ваша честь»;
- обов'язок сторін, у разі виникнення необхідності, дати окремо пояснення щодо кожної позовної вимоги.

Так само як і наведені вище права, зазначений перелік обов'язків є загальним, оскільки вони покладаються на всіх без виключення осіб, які беруть участь у справі. При цьому вважаємо, що задля полегшення сприйняття законодавчих приписів, а також з метою наділення ст. 49 КАС України змістом, що відповідає її назві, до її складу слід включити окрему частину, яка б закріплювала наведений вище перелік обов'язків осіб, які беруть участь у справі.

Як встановлено в п. 11 ч. 3 ст. 49 КАС України, особи, які беруть участь у справі, в тому числі сторони, можуть користуватися іншими процесуальними правами, наданими їм КАС України [2]. У цьому випадку йдеться про так звані спеціальні права, які

поширюються на відповідного суб'єкта адміністративних процесуальних правовідносин залежно від його правового статусу. У зв'язку з тим, що сторони займають особливе, головне положення в розгляді справи, вони наділяються додатковими, досить важливими процесуальними правами. Завдяки реалізації таких процесуальних прав сторони можуть помітно впливати на хід справи [1, с. 137].

Так, з аналізу положень ст. 51 (права та обов'язки сторін) КАС України випливає, що спільним спеціальним правом позивача й відповідача є право на досягнення примирення на будь-якій стадії адміністративного процесу, що є підставою для закриття провадження в адміністративній справі. До того ж можна назвати спеціальні права, якими користуються виключно позивач або відповідач. Так, до спеціальних прав позивача належать:

1) право в будь-який час до закінчення судового розгляду збільшити або зменшити розмір позовних вимог;

2) право відмовитися від адміністративного позову в будь-який час і на будь-якій стадії адміністративного судочинства.

3) право до початку судового розгляду справи по суті змінити предмет або підставу позову шляхом подання письмової заяви [2].

Закріплення вищенаведених прав за позивачем є важливою правовою гарантією його можливості розпоряджатися своїми правами відносно предмета спору, підстав позову та розміру позовних вимог на власний розсуд, але це право обмежене певними «стадійними» вимогами [5, с. 177]. При цьому слід відзначити, що позивач має право змінити або підставу, або предмет позову, тобто одночасно їх зміна не допускається. Якщо в процесі розгляду справи повністю змінюються підстави або предмет позову, то це слід розглядати як нові позовні вимоги [4, с. 205].

Спеціальним правом позивача буде те, що така особа має право визнати позов повністю або частково або ж подати заперечення проти адміністративного позову [2].

Що стосується спеціальних обов'язків сторін, то, хоча ст. 51 КАС України і має назву «Права й обов'язки сторін», жодної згадки про такі обов'язки не містить. А тому вважаємо, що назву вищенаведеної норми необхідно змінити на «Права сторін». Окремі спеціальні обов'язки відповідача або позивача можуть бути визначені шляхом комплексного аналізу положень процесуального законодавства. Так, з аналізу ч. 3 ст. 160 та ч. 2 ст. 265 КАС України випливає, що до спеціальних обов'язків позивача в адміністративному судочинстві належить:

– зобов'язання позивача-суб'єкта владних повноважень при поданні адміністративного позову додати до нього доказ надіслання рекомендованим листом із повідомленням про вручення відповідачу і третім особам копії позовної заяви та доданих до неї документів;

– зобов'язання позивача у випадках, встановлених законом, повернути відповідачеві безпідставно

стягнене з нього за скасуванням судовим рішенням або визначити інший спосіб і порядок здійснення повороту виконання [2].

Спеціальні обов'язки відповідача можуть бути визначені шляхом аналізу ч. 3 ст. 171, ч. 4 ст. 181 та ч. 1 ст. 267 КАС України:

– обов'язок відповідача в адміністративній справі щодо оскарження нормативно-правового акта опублікувати оголошення про це у виданні, в якому цей акт був або мав бути офіційно оприлюднений;

– обов'язок відповідача-суб'єкта владних повноважень протягом місяця з дня одержання повідомлення про подання позовної заяви отримати в суді копію такої заяви та доданих до неї документів;

– обов'язок відповідача-суб'єкта владних повноважень, не на користь якого ухвалене судове рішення, подати у разі необхідності у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення [2].

Окрім вищенаведеного, увагу слід звернути на те, що відповідно до ч. 1 ст. 53 КАС України до участі в справі за власною ініціативою в будь-який час до завершення судового розгляду можуть вступити треті особи, які пред'являють самостійні вимоги на предмет спору. При цьому особливістю вступу вищенаведених осіб до адміністративного судочинства є те, що вони пред'являють адміністративний позов до однієї або одночасно до двох сторін [2]. У зв'язку з цим виникає логічне питання, чи може в такому випадку позивач скористатися спеціальними правами відповідача, тобто визнати зазначений позов повністю або частково або ж подати на нього заперечення. Значимо, що КАС України відповіді на таке питання не містить, але ж можна припустити, що позивач може скористатися наведеним обсягом прав. А тому вважаємо за необхідне ч. 1 ст. 53 КАС України доповнити положенням про те, що в разі пред'явлення адміністративного позову третьою особою, яка заявляє самостійні вимоги на предмет спору до позивача, останній має право визнати такий позов повністю або частково або ж подати заперечення на такий позов.

Також виникають питання щодо реалізації сторонами прав та обов'язків в рамках здійснення адміністративного судочинства в порядку так званої співучасті. Значимо, що в положеннях КАС України немає прямої згадки про співучасть. Разом із тим, деякі з положень вищенаведеного нормативно-правового акта припускають спільну участь кількох позивачів або ж кількох відповідачів. Наприклад, в ч. 1 ст. 161 КАС України суд може своєю ухвалою об'єднати в одне провадження кілька однорідних позовних вимог за позовами одного й того ж позивача до того ж відповідача чи до різних відповідачів або за позовними заявами різних позивачів до одного й того самого відповідача, а також роз'єднати одну чи декілька поєднаних в одне провадження позовних вимог у самостійні провадження, якщо їхній спільний розгляд ускладнює чи сповільнює вирішення справи [2]. При цьому правила співучасті в адміністративному судочинстві КАС України не встановлені. Якщо ж керуватися аналогією закону, слід зазначити, що такі правила встановлені ч.

2 ст. 32 Цивільного процесуального кодексу України. Вважаємо, що в КАС України повинні бути закріплені аналогічні **правила процесуальної співучасті** для сторін адміністративного процесу. Так, відповідно до положень **вищенаведеної** правової норми участь у справі кількох позивачів і (або) відповідачів (процесуальна співучасть) **допускається**, якщо:

1) предметом спору є спільні права чи обов'язки кількох позивачів або відповідачів;

2) права й обов'язки кількох позивачів чи відповідачів виникли з однієї підстави;

3) предметом спору є однорідні права й обов'язки [7].

Висновки. Таким чином, аналіз вищенаведених положень дав змогу дійти висновку стосовно того,

що під адміністративними процесуальними повноваженнями сторін в адміністративному судочинстві слід розуміти органічно пов'язані й такі, що обумовлюють реалізацію кожним із них юридичних прав та обов'язків, якими вони наділяються в рамках адміністративного процесу з метою реалізації свого адміністративного процесуального статусу. Адміністративні процесуальні повноваження сторін в адміністративному судочинстві мають загальний та спеціальний характер. Загальні повноваження сторін походять з тих, що поширюються на всіх без виключення осіб, які беруть участь у справі. У свою чергу, спеціальними адміністративними повноваженнями користуються виключно сторони адміністративного судочинства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кодекс адміністративного судочинства України : [науково-практичний коментар] / за ред. С.В. Ківалова, О.І. Харитонової / Ківалов С.В., Харитонов О.І., Пасенюк О.М., Аракелян М.Р. та ін. – Видання третє. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2008. – 560 с.
2. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 6 липня 2005 року № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35–36, 37. – Ст. 446.
3. Комзюк А.Т. Адміністративний процес України : [навч. посіб.] / Комзюк А.Т., Бевзенко В.М., Мельник Р.С. – К. : Прецедент, 2007. – 531 с.
4. Кравчук В.М. Науково-практичний коментар до Кодексу адміністративного судочинства України / Кравчук В.М. – Х. : Фактор, 2011. – 800 с.
5. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / за заг. ред. І.Х. Темкіжева (кер. авт. кол.). – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – 720 с.
6. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс) : Підручник. Видання 2-е, перероблене і доповнене. – Харків : Еспада, 2009. – 752 с.
7. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18 березня 2004 року № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40–41. – Ст. 492.
8. Юридична енциклопедія в 6 т. / Редкол. : Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К. : Укр. енцикл., 1998. – . – Т. 4 : Н-П. – 2002. – 720 с.

Наукове видання

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія ПРАВО

Спецвипуск

Том 3

Частина 1

Коректура • *авторська*

Комп'ютерна верстка • *Наталія Ковальчук*

Формат 64x90/8. Гарнітура Times New Roman.

Папір офсет. Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 15,35. Замов. № 10/13. Наклад 300 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

73034, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а, офіс 105.

Телефон +38 (0552) 39-95-80

E-mail: mailbox@helvetica.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 4392 від 20.08.2012 р.